

Nr 6

Utlåtande i anledning av motion angående uppvärmning av bostadslägenheter.

Andra lagutskottet har behandlat en till lagutskott hänvisad motion, nr II:871, av herr *Jansson*, i vilken hemställts, "att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till regeringen hemställa om sådan ändring av hälsovårdsstadgans § 16 att som lämplig rumstemperatur anges 20°C för natt och 22°C för dag".

Beträffande de skäl motionären anfört till stöd för sin hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Gällande bestämmelser m. m.

Den nu gällande hälsovårdsstadgan trädde i kraft den 1 januari 1960. 3 kap. i stadgan innehåller bestämmelser om bostad och i 16 § föreskrives beträffande boningsrums anordnande, inredning och underhåll bl. a. att det skall kunna hållas tillfredsställande uppvärmt. Enligt 15 § i stadgan gäller som allmän föreskrift att byggnad, som innehåller boningsrum, skall vara så anordnad och inredd samt skall så underhållas och skötas att sanitär olägenhet ej uppstår för dem som uppehåller sig i byggnaden.

Det ankommer på kommun att inom sitt område handha hälsovården. Det kommunala organet, hälsovårdsnämnden, kan meddela föreläggande och förbud, som finnes erforderliga för efterlevnaden av hälsovårdsstadgan, lokal hälsovårdsordning eller särskild av nämnden meddelad föreskrift. Beslut av hälsovårdsnämnd kan överklagas hos länsstyrelsen, över vars beslut man slutligen kan besvära sig hos Kungl. Maj:t. Högsta tillsynen över hälsovården i nu förevarande hänseende utövas av socialstyrelsen, som har att meddela råd och anvisningar rörande den allmänna hälsovården.

Dåvarande medicinalstyrelsen utgav år 1966 tryckta råd och anvisningar med titeln "Sanitära krav på våra bostäder". Beträffande boningsrums uppvärmning uttalar bl. a. följande:

En inomhustemperatur på +18 till +22°C under dagen anses i allmänhet bäst befrämja välbefinnande och arbetsförmåga. Inom dessa temperaturgränser ligger den s. k. behaglighetszonen. Inomhusklimatet sammanhänger icke endast med temperaturen utan även med andra faktorer som luftens fuktighetshalt och dess rörelse. Den relativa luftfuktigheten i ett boningsrum bör ligga mellan 35 och 65 %. En acceptabel minimigräns för uppvärmning av boningsrum är i regel en temperatur av under dagen minst +18°C och under natten minst +16°C. Dagen bör härvid räknas mellan kl. 7 och kl. 22. För åldringar, vissa långtidssjuka och personer med nedsatt vitalitet erfordras mängen gång en eller annan grad högre medeltemperatur.

Regeringsrätten har vid några tillfällen på senare tid tagit ställning till frågan om minimitemperaturen i bostadslägenhet. I två fall (RÅ 1952:51 och 1957 not I 17) har fastighetsägare förelagts att sköta värmeanläggning så att lägenheterna skulle kunna hållas uppvärmda till en temperatur som — frånsett tillfälliga svängningar på en eller annan grad — icke understeg $+17^{\circ}\text{C}$ under tiden från kl. 7 t. o. m. kl. 21 samt $+15^{\circ}\text{C}$ under den övriga delen av dygnet. I tre senare fall (RÅ 1957 not I 233 och 234 samt 1964 not S 383) ålades fastighetsägare att sörja för att rumstemperaturen uppgick till lägst $+18^{\circ}\text{C}$ under dagen och lägst $+16^{\circ}\text{C}$ under natten.

Historik

1919 års hälsovårdsstadga, som föregick den nu gällande, innehöll icke någon preciserad föreskrift om viss minimitemperatur för bostadslägenhet. I 8 § stadgades att boningsrum skulle hållas "tillbörligt varmt".

Under förarbetena till den nu gällande lagstiftningen övervägde 1948 års hälsovårdsstadgekommitté huruvida i hälsovårdsstadgan borde intagas en direkt bestämmelse om lämplig värmegrad i boningsrum. I sitt betänkande "Förslag till hälsovårdsstadga m. m." (SOU 1953:31) uttalade kommittén:

Såsom framgår av det anförda innehåller 1919 års hälsovårdsstadga ingen bestämmelse om vilken värmegrad, som boningsrum lämpligen bör ha. I medicinalstyrelsens råd och anvisningar har emellertid uttalats, att som lämplig värmegrad torde få anses en temperatur som om dagen håller sig omkring $+18^{\circ}\text{C}$, varjämte tillagts, att för natten behöves icke så hög temperatur; men alltför stora svängningar borde icke förekomma.

Med hänsyn till att viss tveksamhet på sina håll synes ha rått angående vad som skall anses vara lämplig värmegrad i boningsrum och då denna fråga är av väsentlig betydelse för ett mycket stort antal människor har kommittén övervägt, att i förslaget till hälsovårdsstadga intaga en direkt bestämmelse om att lämplig värmegrad i boningsrum är $+18^{\circ}\text{C}$. Emellertid förhåller det sig så, att värmen i ett boningsrum icke uteslutande beror på uppvärmningen utan även på andra faktorer, såsom luftens fuktighetsgrad etc. Även andra omständigheter tala mot lämpligheten av att fixera ett visst gradtal, bl. a. svårigheten att hålla jämn temperatur och det olika behovet av uppvärmningen under dagen och under natten. Kommittén har alltså med anledning härav icke funnit lämpligt, att i själva hälsovårdsstadgan angiva något bestämt gradtal för uppvärmningen, utan hänvisar i detta fall till medicinalstyrelsens uttalande.

Under remissbehandlingen av kommitténs förslag yrkades från ett par håll att bestämmelser om minimitemperatur skulle införas i hälsovårdsstadgan.

I *proposition nr B 46 år 1958* med förslag till den nu gällande lagstiftningen anförde *föredragande departementschefen* i den nu förevarande frågan:

I och för sig skulle beaktansvärda skäl enligt min mening kunna anföras för att i hälsovårdsstadgan ange till vilken värmegrad ett boningsrum under olika tider på dygnet bör hållas uppvärmt. Den hittills gällande ordningen — som inneburit att uttalanden om lämplig värmegrad intagits i medicinalstyrelsens råd och anvisningar

men ej i hälsovårdsstadgan — har emellertid såvitt jag har mig bekant inte medfört några mer påtagliga svårigheter för de tillämpande myndigheterna, varför jag ansluter mig till hälsovårdsstadgekommitténs förslag att ej heller i den nya hälsovårdsstadgan upptaga någon bestämmelse om uppvärmning till viss värmegrad.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr B 19 år 1958 hade andra lagutskottet intet att erinra mot vad departementschefen sålunda anfört.

Vid 1965 års riksdag väcktes av herr Jansson en motion, nr II:64, i vilken yrkades sådan ändring av hälsovårdsstadgans § 16, att däri intogs en bestämmelse som direkt angav minimitemperaturen för bostadslägenhet. Medicinalstyrelsen, Hyresgästernas riksförbund och Sveriges fastighetsägareförbund, vilka yttrade sig över motionen, avstyrkte densamma. Andra lagutskottet behandlade motionen i sitt utlåtande 1965:56. Efter att ha anmärkt att remissinstanserna avstyrkt motionen och att medicinalstyrelsen inom kort skulle meddela nya råd och anvisningar för bostäder och bostadsinspektion anförde utskottet:

Inte heller utskottet anser det påkallat att i hälsovårdsstadgan införa detaljerade bestämmelser om värmegrad för bostadslägenhet. Eftersom flera faktorer, bl. a. luftens fuktighet, inverkar vid bedömningen av lämpligt gradtal, synes frågan inte ägnad att regleras lagstiftningsvägen. Dessutom har det nuvarande systemet att i medicinalstyrelsens råd och anvisningar ge mera preciserade föreskrifter, såvitt utskottet kan bedöma, fungerat tillfredsställande.

Utskottet hemställde att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Riksdagen godkände utskottets utlåtande.

Utskottet

I hälsovårdsstadgan föreskrivs att boningsrum skall vara anordnat så att det kan hållas tillfredsställande uppvärmt. Vidare stadgas att byggnad, som innehåller boningsrum, skall skötas så att sanitär olägenhet ej uppkommer för dem som uppehåller sig i byggnaden. Dåvarande medicinalstyrelsen har senast år 1966 meddelat närmare råd och anvisningar för hälsovårdsstadgans efterlevnad. Därvid har uttalats att en inomhustemperatur på +18 till +22° C under dagen i allmänhet anses bäst främja välbefinnande och arbetsförmåga samt att en acceptabel minimigräns för uppvärmning av boningsrum i regel är en temperatur av under dagen minst +18° C och under natten minst +16° C. I anvisningarna har dessutom framhållits att för åldringar, vissa långtidssjuka och personer med nedsatt vitalitet mången gång erfordras en eller annan grad högre medeltemperatur.

I motionen yrkas att i hälsovårdsstadgan skall intagas en bestämmelse som anger att den lämpliga temperaturen i bostadslägenhet är +20° C under natten och +22° C under dagen.

Vid tillkomsten av hälsovårdsstadgan övervägdes om det borde anges i stadgan till vilken värmegrad ett boningsrum under olika tider på dygnet bör hållas uppvärmt. Då det emellertid inte ansågs att den gällande ordningen, som innebar att

uttalanden om lämplig värmegrad intogs i medicinalstyrelsens råd och anvisningar, medfört några mer påtagliga svårigheter för de tillämpande myndigheterna, avstod man från att införa någon detaljföreskrift i själva stadgan. Samma fråga var föremål för riksdagsbehandling år 1965 i anledning av väckt motion. Yttrande över motionen inhämtades från medicinalstyrelsen, Hyresgästernas riksförbund och Sveriges fastighetsägareförbund, vilka samtliga avstyrkte motionen. Inte heller andra lagutskottet ansåg det påkallat att i hälsovårdsstadgan införa detaljerade bestämmelser om värmegrad för bostadslägenhet. Utskottet framhöll i sitt av riksdagen godkända utlåtande att eftersom flera faktorer, bl. a. luftens fuktighet, inverkar vid bedömningen av lämpligt gradantal, frågan inte syntes ägnad att regleras lagstiftningsvägen. Därjämte ansåg utskottet, att det nuvarande systemet att i medicinalstyrelsens råd och anvisningar ge mera preciserade föreskrifter, såvitt kunde bedömas, fungerat tillfredsställande.

Det kan vara förståeligt att önskemål av de slag som anges i motionen framkommer. Utskottet anser sig emellertid böra vidhålla sin tidigare ståndpunkt i denna fråga och kan således inte biträda motionsyrkandet.

Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motion, II:871, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 februari 1968

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Strand (s), fru Carlqvist (s), fru Hamrin-Thorell (fp), herrar Dahlberg (s), Edström (fp)*, Blomquist (h)* och fru Nilsson (cp);

från andra kammaren: fröken Wetterström (h)*, fröken Sandell (s), herr Fredriksson (s), fru Svensson (s), herrar Jönsson i Ingemarsgården (fp), Johansson i Skärstad (cp), fru Skantz (s) och fru Fraenkel (fp)*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av fröken *Wetterström* (h).